

Господарське право

УДК 346.543(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15196394>

**Модернізація нормативно-правового забезпечення як чинник
інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності
сільськогосподарського машинобудування в Україні**

Харчук Вадим Володимирович

аспірант на здобуття наукового ступеня доктора філософії відділу
проблем модернізації господарського права та законодавства,
Національна академія наук України Державна установа «Інститут
економіко-правових досліджень Імені В.К. Мамутова

Національної академії наук України»,

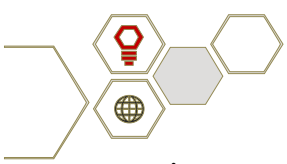
01032, м. Київ, бульв. Тараса Шевченка, 60,

e-mail: vadim2890tdk@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0001-5229-3840>

Прийнято: 11.03.2025 | Оpubліковано: 29.03.2025

***Анотація. Мета.** Дослідження спрямоване на комплексний аналіз нормативно-правового забезпечення сільськогосподарського машинобудування в Україні та обґрунтування стратегічних напрямів його модернізації для стимулювання інноваційного розвитку галузі. Робота передбачає дослідження системних проблем законодавчого регулювання, визначення впливу міжнародної інтеграції на трансформацію галузевих стандартів та розробку рекомендацій щодо вдосконалення правового поля функціонування вітчизняних виробників сільськогосподарської техніки.*

***Методи.** У дослідженні застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів: системно-структурний аналіз для дослідження інституційного забезпечення галузі; порівняльно-правовий метод для*

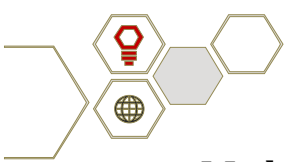

зіставлення вітчизняних та міжнародних стандартів; метод кейс-аналізу для виявлення практичних проблем застосування нормативно-правової бази; історико-правовий метод для дослідження еволюції законодавчого забезпечення галузі; метод правового моделювання для розробки пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правової бази.

Результати. Виявлено критичні невідповідності між вітчизняними технічними стандартами та міжнародними вимогами, що створюють бар'єри для інтеграції українських виробників у глобальні ринки. Визначено, що надмірна бюрократизованість процедур сертифікації та реєстрації техніки (до 17 адміністративних бар'єрів і понад 25 документів) гальмує впровадження інновацій та знижує конкурентоспроможність галузі. Встановлено, що процеси європейської інтеграції слугують потужним каталізатором модернізації, який сприяє підвищенню продуктивності підприємств на 40-50% за умови повної адаптації до міжнародних стандартів. Обґрунтовано необхідність комплексного оновлення нормативної бази та створення ефективних механізмів державної підтримки інновацій у сільськогосподарському машинобудуванні.

Висновки. Розроблено концептуальні засади модернізації нормативно-правового забезпечення галузі, що передбачають гармонізацію з міжнародними стандартами, спрощення адміністративних процедур, розвиток державно-приватного партнерства та формування комплексної державної програми розвитку сільськогосподарського машинобудування. Доведено, що системна трансформація законодавчої бази сприятиме формуванню потужної інноваційної екосистеми, яка забезпечить технологічний суверенітет держави та підвищить конкурентоспроможність вітчизняної продукції на світових ринках.

Ключові слова: сільськогосподарське машинобудування, нормативно-правове забезпечення, інноваційний розвиток, технічні стандарти, міжнародна інтеграція, державна підтримка, європейські вимоги, конкурентоспроможність, технологічна модернізація, інвестиційні ресурси.

Modernization of legal and regulatory framework as a factor of innovative development and competitiveness enhancement of agricultural machinery manufacturing in Ukraine

Kharchuk Vadym

Postgraduate Student for the Degree of Doctor of Philosophy of the
Department of Modernizing Commercial Law and Law,
State organization «V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the
National Academy of Sciences of Ukraine»,
01032, Kyiv, bulv. Taras Shevchenko, 60,
e-mail: vadim2890tdk@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0001-5229-3840>

Abstract. Purpose. *The research aims to comprehensively analyze the regulatory and legal framework of agricultural machinery manufacturing in Ukraine and substantiate strategic directions for its modernization to stimulate innovative industry development. The work involves investigating systemic problems of legislative regulation, determining the impact of international integration on the transformation of industry standards, and developing recommendations for improving the legal field for domestic agricultural machinery manufacturers.*

Methods. *The study applies a complex of general scientific and special methods: system-structural analysis to study the institutional support of the industry; comparative legal method for comparing domestic and international standards; case analysis method to identify practical problems in applying the regulatory framework; historical-legal method to study the evolution of legislative support for the industry; legal modeling method to develop proposals for improving the regulatory framework.*

Results. *Critical discrepancies between domestic technical standards and international requirements that create barriers to the integration of Ukrainian manufacturers into global markets have been identified. It has been determined that excessive bureaucratization of certification and registration procedures (up to 17 administrative barriers and more than 25 documents) hinders innovation*

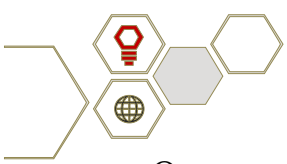

implementation and reduces industry competitiveness. European integration processes have been established to serve as a powerful catalyst for modernization, contributing to a 40-50% increase in enterprise productivity when fully adapted to international standards. The necessity of comprehensive regulatory framework updates and the creation of effective mechanisms for state support of innovations in agricultural machinery manufacturing has been substantiated.

Conclusions. *Conceptual foundations for modernizing the industry's regulatory framework have been developed, providing for harmonization with international standards, simplification of administrative procedures, development of public-private partnerships, and formation of a comprehensive state program for agricultural machinery manufacturing development. It has been proven that systematic transformation of the legislative base will contribute to forming a powerful innovation ecosystem that will ensure technological sovereignty and increase the competitiveness of domestic products in global markets.*

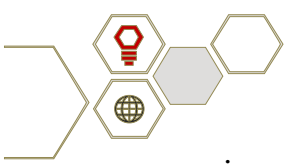
Keywords: *agricultural machinery manufacturing, regulatory support, innovative development, technical standards, international integration, state support, European requirements, competitiveness, technological modernization, investment resources*

Постановка проблеми. Інноваційний розвиток та підвищення конкурентоспроможності галузі сільськогосподарського машинобудування в Україні значною мірою залежать від оновлення нормативно-правової бази, яка має враховувати сучасні технологічні тенденції та глобальні виклики. Застарілі законодавчі норми, складні процедури ліцензування і сертифікації, а також недостатня гармонізація стандартів з міжнародними створюють бар'єри для розвитку підприємств та обмежують їх експортний потенціал. Крім того, механізми державної підтримки інновацій є недостатньо ефективними, що ускладнює модернізацію виробництва. Для розв'язання цих проблем необхідно впроваджувати законодавчі ініціативи, спрямовані на спрощення регуляторних процедур, підвищення доступу до фінансування та інтеграцію у світові ринки.

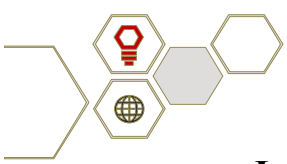
Оновлення законодавчої бази забезпечить стабільне зростання галузі, посилить її конкурентні переваги та допоможе українським виробникам зміцнити свої позиції на міжнародному ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам удосконалення нормативно-правового забезпечення, стратегічного управління та технологічної модернізації галузі присвятили свої наукові розвідки чимало вітчизняних дослідників. Зокрема, у своїй роботі «Доцільність інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва та оптимізації обліку і контролю» Р. Андрушко та З. Мирончук звертали увагу на важливості впровадження інновацій для підвищення ефективності управління підприємствами аграрного сектору. Вони зазначають, що ефективний контроль та облік сприяють стабільному розвитку галузі [1]. С. Беренда та Л. Григорова-Беренда у статті «Формування глобальних ланцюгів доданої вартості на прикладі сектору сільськогосподарського машинобудування України» дослідили роль інтеграції українських підприємств у світові економічні процеси, підкреслюючи необхідність відповідності міжнародним стандартам для зміцнення конкурентних позицій [2]. Т. Власенко і С. Степаненко у роботі «Обґрунтування сфер реалізації стратегічних змін на підприємствах сільськогосподарського машинобудування» визначили основні напрями адаптації підприємств до викликів сучасного ринку, наголошуючи на важливості інноваційних стратегій [3]. У статті «Інноваційний менеджмент як базис інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств» Ж. Гарбар і К. Майбородюк висвітлили значення сучасних управлінських підходів для досягнення сталого розвитку підприємств, звертаючи увагу на використання новітніх технологій [4]. О. Гафурова та С. Марченко у роботі «Новели законодавства про сільськогосподарську кооперацію» розглянули проблеми правового регулювання кооперативів, запропонували оновлення нормативної бази для посилення їхньої ролі у розвитку аграрного сектору [5]. В. Нехай у своїй статті «Формалізація методики прогнозування збуту продукції підприємств сільськогосподарського машинобудування» запропонував нові підходи до

аналізу ринкових перспектив, що сприятиме підвищенню ефективності планування виробництва [8]. У праці «Забезпечення надійності сільськогосподарської техніки в системі розвитку інноваційних процесів» А. Новицький, З. Ружи́ло та О. Котречко дослідили технічні аспекти вдосконалення продукції для підвищення її надійності та конкурентоспроможності [9]. А. Орел у своїй роботі «Стратегічні підходи щодо активізації виробничої діяльності в сільськогосподарському машинобудуванні» наголошував на інноваційних стратегіях, які дозволяють підприємствам адаптуватися до сучасних викликів та збільшити свою ефективність на ринку [10].

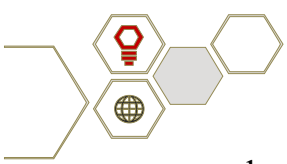
Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На основі проведеного дослідження я виявив критичні невідповідності між вітчизняними технічними стандартами та міжнародними вимогами, що створюють бар'єри для інтеграції українських виробників у глобальні ринки. Мною було встановлено, що надмірна забюрократизованість процедур сертифікації та реєстрації техніки гальмує впровадження інновацій та знижує конкурентоспроможність галузі сільськогосподарського машинобудування. Я розробив концептуальні засади модернізації нормативно-правового забезпечення галузі, що передбачають гармонізацію з міжнародними стандартами, спрощення адміністративних процедур та розвиток державно-приватного партнерства. Мною обґрунтовано необхідність комплексного оновлення нормативної бази та створення ефективних механізмів державної підтримки інновацій для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції. На основі ґрунтовного аналізу я виявив, що процеси європейської інтеграції слугують потужним каталізатором модернізації, який сприяє підвищенню продуктивності підприємств на 40-50% за умови повної адаптації до міжнародних стандартів. Я довів, що системна трансформація законодавчої бази сприятиме формуванню потужної інноваційної екосистеми, яка забезпечить технологічний суверенітет держави. У своєму дослідженні я запропонував комплексну методологію аналізу нормативно-правового забезпечення галузі, що поєднує системно-структурний аналіз, порівняльно-правовий метод, кейс-аналіз та метод правового моделювання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення основних шляхів оновлення нормативно-правового забезпечення для сприяння інноваційному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності сільськогосподарського машинобудування в Україні. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити сучасний стан нормативно-правового забезпечення сільськогосподарського машинобудування в Україні, визначивши особливості інституційного забезпечення галузі та структуру законодавчої бази.
- проаналізувати основні проблеми, пов'язані із застарілістю законодавства у сфері сільськогосподарського машинобудування, зокрема невідповідність вітчизняних технічних стандартів міжнародним вимогам та складність процедур сертифікації.
- визначити вплив міжнародних стандартів та процесів європейської інтеграції на розвиток сільськогосподарського машинобудування в Україні, оцінивши економічні та технологічні наслідки такої інтеграції.
- обґрунтувати основні напрями модернізації нормативно-правового забезпечення галузі, розробивши рекомендації щодо гармонізації з міжнародними стандартами, спрощення адміністративних процедур та створення механізмів підтримки інновацій.
- сформулювати концептуальні засади формування інноваційної екосистеми у сфері сільськогосподарського машинобудування, визначивши роль державно-приватного партнерства та інвестиційної підтримки у цьому процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження Дослідження сучасного стану нормативно-правового забезпечення сільськогосподарського машинобудування в Україні розкриває надзвичайно складну та багатогранну систему державного регулювання, яка формувалася впродовж тривалого часу та продовжує активно

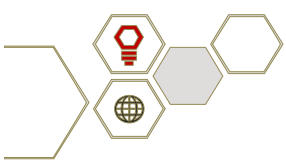

трансформуватися відповідно до економічних викликів та європейських стандартів.

Інституційне забезпечення галузі складає потужну вертикаль державного управління, що охоплює різні рівні та напрямки регулювання. Міністерство аграрної політики та продовольства України виступає ключовим координаційним центром, який не просто формує державну політику, але й здійснює комплексний моніторинг її реалізації. Його функціональне навантаження включає стратегічне планування розвитку сільськогосподарського машинобудування, розроблення концептуальних засад державної підтримки вітчизняних виробників, формування механізмів стимулювання інновацій та забезпечення конкурентоспроможності української техніки на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Верховна Рада України виконує фундаментальну законотворчу функцію, яка передбачає не лише прийняття базових законодавчих актів, але й комплексне опрацювання правових механізмів регулювання галузі. Депутатський корпус формує правове поле функціонування машинобудування, враховуючи як внутрішньодержавні потреби, так і міжнародні зобов'язання України. Законодавчі ініціативи спрямовані на створення сприятливого інституційного середовища, захист інтересів вітчизняних виробників та забезпечення технологічного суверенітету держави.

Законодавча база розвитку сільськогосподарського машинобудування являє собою складну систему взаємопов'язаних нормативно-правових актів. Профільні Закони України «Про державну підтримку сільського господарства» (24 червня 2004 року, ред. від 04.11.2018), «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні (08.09.2011 р. № 3715-VI : станом на 13 січ. 2024 р.) та «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу» (07.02.2022 № 3023-III, ред. від 16.10.2020) становлять фундамент правового регулювання галузі. Ці документи охоплюють надзвичайно широке коло питань - від макроекономічних процесів і технічного

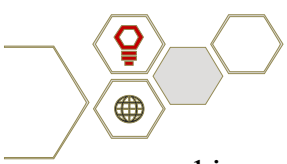
регулювання до тонкощів стандартизації, сертифікації та механізмів захисту прав виробників і споживачів.

Особливо важливим кроком у вдосконаленні правового забезпечення став Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо здійснення функцій технічного регулювання у сфері агропромислового комплексу та машинобудування для агропромислового комплексу» від 31 травня 2022 року, який вніс революційні зміни в регулювання сфери агропромислового комплексу та машинобудування. Закон передбачає глибокі адміністративні нововведення: уніфікацію процедур реєстрації техніки, централізацію повноважень з видачі посвідчень та кардинальне спрощення бюрократичних процедур. Принципово важливим аспектом є гармонізація технічних стандартів з європейськими нормами, що створює уніфіковану систему контролю якості та посилює вимоги до безпеки сільськогосподарської техніки [10].

Держава підтримує галузь через різноманітні схеми часткового відшкодування витрат на придбання сільськогосподарської техніки. «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2017 року № 130, запроваджує компенсаційний механізм, який передбачає відшкодування до 20% вартості техніки через державні банки. Цей інструмент має на меті не лише стимулювати придбання вітчизняної техніки, але й підтримати вітчизняного виробника в умовах жорсткої міжнародної конкуренції [9].

Незважаючи на впровадження часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки, державний механізм підтримки галузі демонструє суттєві структурні обмеження. Чинний порядок фінансової підтримки не здатен комплексно розв'язати фундаментальні проблеми модернізації вітчизняного сільськогосподарського машинобудування.

Ключова системна проблема полягає в недостатній увазі держави до стратегічних аспектів розвитку галузі. Зокрема, спостерігається виразний

дефіцит цільового фінансування процесів технологічного оновлення виробничих потужностей підприємств машинобудівного комплексу. Державні механізми практично не стимулюють впровадження інноваційних технологій у виробництво вітчизняної сільськогосподарської техніки [6].

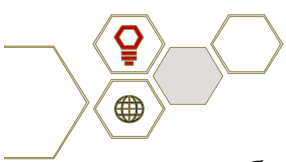
Особливо критичним є майже повна відсутність комплексної державної програми розвитку ринку сільськогосподарського машинобудування. Така програма мала б включати стратегічне планування, механізми підтримки виробників, заходи з технологічної модернізації, створення сприятливого інвестиційного клімату та захисту вітчизняного виробника [13].

Поточний підхід не забезпечує формування довгострокової стратегії розвитку галузі, що ставить під загрозу її конкурентоспроможність та технологічний суверенітет в умовах глобальних економічних викликів.

Розглянемо практичний приклад невідповідності стандартів на основі трактора вітчизняного виробництва МТЗ-82. За міжнародними стандартами безпеки (ISO 4254), трактор повинен мати низку обов'язкових систем захисту оператора: захисну конструкцію при перекиданні (ROPS), система захисту від падаючих предметів (FOPS), автоматичні блокування небезпечних зон. Натомість вітчизняні зразки часто не мають повного комплексу таких систем безпеки, що створює реальні ризики для життя механізаторів [8].

Інший показовий кейс стосується електронних систем керування технікою. Європейські стандарти вимагають наявності бортових комп'ютерів з функціями моніторингу параметрів техніки, діагностики несправностей та оптимізації режимів роботи. Українські аналоги здебільшого мають спрощену електроніку радянського зразка, яка не забезпечує необхідного рівня інформативності та безпеки.

Процедура сертифікації техніки також демонструє суттєві проблеми. Наприклад, для отримання дозволу на використання нового зернозбирального комбайна вітчизняному виробникові потрібно подолати близько 17 адміністративних бар'єрів, підготувати понад 25 різних документів та пройти

випробування в 3-4 інстанціях. Для порівняння, в країнах ЄС таких процедур значно менше - 5-7 кроків [7].

Технічний регламент, затверджений постановою КМУ № 62, містить норми, які фактично гальмують впровадження інновацій. Приміром, для реєстрації комбайна з елементами штучного інтелекту виробникові треба додатково узгоджувати технічні характеристики в 6 різних відомствах, що може тривати до 8-9 місяців.

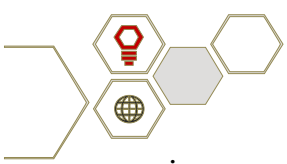
Стандарт ДСТУ EN ISO 18497:2020 щодо автоматизованої техніки має суттєві обмеження. Він не враховує повною мірою особливості систем з машинним зором, алгоритмів самонавчання та автономного керування, які вже активно впроваджуються світовими виробниками [11].

Яскравим прикладом невідповідності є норми безпеки для техніки, що працює з пестицидами. Вітчизняні стандарти не містять чітких вимог до систем захисту оператора від хімічного забруднення, на відміну від директив ЄС, які передбачають багаторівневий захист.

Ці приклади унаочнюють системні проблеми нормативно-правового забезпечення: застарілість підходів, зарегульованість процедур, низький рівень гармонізації з міжнародними стандартами. Подолання цих бар'єрів вимагає комплексної модернізації законодавства, спрощення адміністративних процедур та впровадження сучасних підходів до технічного регулювання [12].

Наведені кейси переконливо демонструють, що нормативно-правове поле сільськогосподарського машинобудування України потребує негайної та системної трансформації. Виробникам сільськогосподарської техніки необхідно систематично оновлювати виробничі процеси відповідно до актуальних законодавчих норм для гарантування належної якості та безпечності продукції [5].

Аналіз впливу міжнародних стандартів на розвиток сільськогосподарського машинобудування України розкриває складну динаміку глобальної інтеграції та технологічної трансформації вітчизняної галузі. Процеси євроінтеграції кардинально змінюють парадигму розвитку українського

сільськогосподарського машинобудування. Адаптація до міжнародних стандартів ISO, EN та технічних регламентів ЄС виступає потужним каталізатором модернізації галузі, який змушує вітчизняних виробників докорінно переглядати підходи до проектування, виробництва та експлуатації техніки [1].

Практичним виміром цієї трансформації є поступова конвергенція технічних характеристик української сільгосптехніки до європейських вимог. Наприклад, стандарт ISO 4254 висуває принципово нові критерії безпеки техніки, що передбачають багаторівневий захист оператора, вбудовані системи моніторингу та діагностики, ергономічні рішення світового рівня.

Економічний ефект інтеграції виявляється в розширенні ринкових можливостей для українських виробників. Гармонізація стандартів дозволяє вітчизняним підприємствам виходити на ринки країн ЄС, Близького Сходу та Північної Африки. За експертними оцінками, потенційна місткість цих ринків для українських виробників сягає 500-700 млн доларів щорічно [15].

Технологічна складова інтеграції передбачає впровадження інноваційних підходів у виробництво. Стандарти серії ISO 9001 та ISO/TS 22163 змушують підприємства впроваджувати системи менеджменту якості світового рівня, що безпосередньо впливає на конкурентоспроможність техніки [4].

Показовим прикладом системних змін є трансформація ПАТ «Харківський тракторний завод». Підприємство пройшло повну сертифікацію за міжнародними стандартами ISO 9001:2015, що дозволило збільшити експорт на 35% та вийти на ринки Туреччини, Азербайджану та країн Близького Сходу.

Водночас процес інтеграції супроводжується значними викликами. Адаптація до міжнародних стандартів вимагає значних інвестицій - від 500 тис. до 2 млн доларів для середнього підприємства. Чимало вітчизняних виробників не мають достатньо ресурсів для повної модернізації виробничих потужностей [3].

Технічні бар'єри особливо відчутні в контексті впровадження високотехнологічних рішень. Стандарти щодо автоматизованої техніки (ISO

18497:2020) вимагають принципово нових підходів до проєктування, зокрема впровадження систем штучного інтелекту, машинного зору та автономного керування.

Важливим аспектом інтеграції є не лише технічна відповідність, але й дотримання екологічних норм. Європейські стандарти висувають жорсткі вимоги до викидів, рівня шуму та використання матеріалів, що змушує українських виробників впроваджувати більш екологічні технології [16].

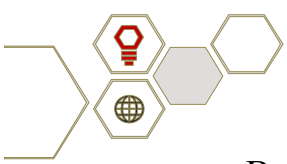
Результати досліджень Українського науково-дослідного інституту прогнозування та випробування техніки свідчать: підприємства, які повністю адаптували виробництво до міжнародних стандартів, демонструють зростання продуктивності на 40-50% та підвищення експортного потенціалу.

Кожен крок інтеграції - це не просто технічна модернізація, а глибока системна трансформація, що змінює культуру виробництва, підходи до менеджменту та стратегічного планування в українському сільськогосподарському машинобудуванні [2].

Глобальна інтеграція постає потужним драйвером якісних змін, який не лише адаптує вітчизняну галузь до міжнародних вимог, але й формує новий технологічний ландшафт українського машинобудування.

У контексті сучасного інноваційного розвитку сільськогосподарського машинобудування в Україні нормативно-правове забезпечення відіграє визначальну роль у формуванні стратегічних напрямків галузевого поступу. Державна політика впродовж останніх десятиліть демонструє поступову, проте недостатньо послідовну трансформацію законодавчого середовища [10].

Закон України «Про інноваційну діяльність» (04.07.2002 р. № 2849-IX : станом на 31 берез. 2023 р.) визначив технологічне оновлення агропромислового комплексу як стратегічний пріоритет, що сформувало концептуальне підґрунтя для системних змін. Концепція державної промислової політики, сформульована ще на початку 2000-х років, передбачала амбітні плани інтеграції вітчизняної промисловості у світовий економічний простір, особливо у високотехнологічних секторах.

Водночас реальна практика демонструє суттєві розбіжності між задекларованими намірами та фактичною підтримкою галузі. Промовистим індикатором цього є відсутність підприємств сільськогосподарського машинобудування у переліку стратегічно важливих об'єктів держави, що унеможливорює отримання спеціальних преференцій та цільової державної підтримки.

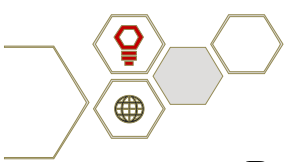
Міжнародний досвід переконливо свідчить: технологічний прогрес у сільськогосподарському машинобудуванні безпосередньо пов'язаний з цілеспрямованою державною політикою. Країни з розвиненою економікою демонструють високі темпи інноваційного розвитку саме завдяки системній підтримці та стимулюванню технологічних трансформацій [13].

Принципово важливим напрямком є адаптація вітчизняних стандартів до міжнародних вимог Світової організації торгівлі та Європейського Союзу. Ця трансформація виходить далеко за межі формальної уніфікації – ідеться про принципову зміну парадигми конкурентоспроможності української техніки на глобальному ринку.

Системні перетворення мають охоплювати комплексні трансформації законодавчого поля: оновлення нормативної бази з урахуванням сучасних технологічних тенденцій, створення дієвих механізмів фінансової підтримки інновацій, розвиток партнерства між державним та приватним секторами, забезпечення доступу підприємств до інвестиційних ресурсів [14].

Кінцева мета цих перетворень – формування потужної інноваційної екосистеми у сільськогосподарському машинобудуванні. Ідеться про створення середовища, де вітчизняні підприємства матимуть реальні можливості для дослідження, створення й реалізації сучасних технологічних рішень.

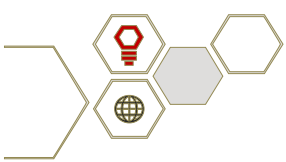
Успішна реалізація такої стратегії дозволить українським виробникам не просто конкурувати на міжнародному ринку, але й стати повноправними учасниками глобальних технологічних трансформацій в агропромисловому секторі, демонструючи потужний інноваційний потенціал вітчизняного машинобудування.

Висновки. 1. Обґрунтовано, що сучасний стан нормативно-правового забезпечення у сфері сільськогосподарського машинобудування в Україні характеризується: складною та багатогранною системою державного регулювання з потужною вертикаллю управління, що охоплює різні рівні координації (Міністерство аграрної політики, Верховна Рада України); комплексною законодавчою базою, що включає профільні закони, постанови та технічні регламенти, які регулюють широке коло питань галузі; системними обмеженнями та невідповідністю між декларованими цілями державної політики та реальними механізмами підтримки виробників; активними трансформаційними процесами, спрямованими на адаптацію до європейських стандартів та інтеграцію у світові ринки.

2. Виявлено основні проблеми, пов'язані із застарілістю законодавства, а саме: значний розрив між технічними вимогами вітчизняних стандартів та міжнародними нормами (ISO, EN) у питаннях безпеки, технологічності та екологічності; надмірна бюрократизованість процедур сертифікації та реєстрації техніки (до 17 адміністративних бар'єрів та понад 25 різних документів); відсутність чітких механізмів стимулювання технологічного оновлення виробничих потужностей та впровадження інноваційних технологій; недостатня підтримка виробників у впровадженні сучасних систем (автоматизації, штучного інтелекту, машинного зору); відсутність комплексної державної програми розвитку ринку сільськогосподарського машинобудування з чіткими стратегічними орієнтирами.

3. Аргументовано, що вплив міжнародних стандартів та інтеграції у глобальні ринки на розвиток галузі полягає у: створенні потужного каталізатора модернізації, що змушує вітчизняних виробників докорінно переглядати підходи до проектування, виробництва та експлуатації техніки; розширенні ринкових можливостей для українських виробників на глобальних ринках (ЄС, Близький Схід, Північна Африка) з потенційною місткістю 500-700 млн доларів щорічно; підвищенні продуктивності підприємств на 40-50% та зростанні експортного потенціалу при повній адаптації до міжнародних стандартів; трансформації не

лише технічних аспектів виробництва, але й культури виробництва, підходів до менеджменту та стратегічного планування.

4. Визначено основні напрями модернізації нормативно-правового забезпечення сільськогосподарського машинобудування в Україні: комплексне оновлення нормативної бази з урахуванням сучасних технологічних тенденцій та повна гармонізація з міжнародними стандартами (ISO, EN); створення дієвих механізмів фінансової підтримки інновацій та стимулювання технологічного оновлення виробничих потужностей; розвиток державно-приватного партнерства для забезпечення доступу підприємств до інвестиційних ресурсів; спрощення адміністративних процедур сертифікації та реєстрації техніки; формування комплексної державної програми розвитку сільськогосподарського машинобудування з чіткими стратегічними орієнтирами; розбудова потужної інноваційної екосистеми, що забезпечить технологічний суверенітет держави та підвищить конкурентоспроможність вітчизняної продукції на світових ринках.

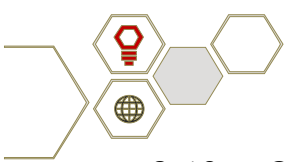
Список використаних джерел

1. Андрушко Р., Мирончук З. Доцільність інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва та оптимізації обліку і контролю. Вісник Львівського національного аграрного університету. *Серія: Економіка АПК*. 2019. № 26. С. 119-123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2019_26_24 (дата звернення: 29.03.2025).

2. Беренда С. В., Григорова-Беренда Л. І. Формування глобальних ланцюгів доданої вартості на прикладі сектору сільськогосподарського машинобудування України. *Ефективна економіка*. 2022. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_6_24 (дата звернення: 29.03.2025).

3. Власенко Т. А., Степаненко С. В. Обґрунтування сфер реалізації стратегічних змін на підприємствах сільськогосподарського машинобудування. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Т. 3, № 3. С. 240-247. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujae_2018_3_3_33 (дата звернення: 29.03.2025).

4. Гарбар Ж. В., Майбородюк К. С. Інноваційний менеджмент як базис інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2021. №

9-10. С. 11-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2021_9-10_4 (дата звернення: 29.03.2025).

5. Гафурова О. В., Марченко С. І. Новели законодавства про сільськогосподарську кооперацію. *Право. Людина. Довкілля*. 2021. № 12, № 2. С. 27-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/IHE_2021_12_2_6 (дата звернення: 29.03.2025).

6. Захарчук О. В., Навроцький Я. Ф., Вишневецька О. В. Сучасний стан та перспективи матеріально-технічного забезпечення сільського господарства. *Економіка АПК*. 2021. № 6. С. 79–88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2021_6_10 (дата звернення: 29.03.2025).

7. Коваленко Г. О. Сучасний стан конкурентоспроможності підприємств сільськогосподарського машинобудування. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_3_20 (дата звернення: 29.03.2025).

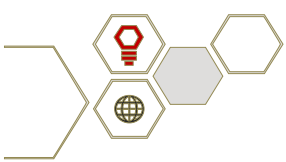
8. Нехай В. В. Формалізація методики прогнозування збуту продукції підприємств сільськогосподарського машинобудування. *Часопис економічних реформ*. 2023. № 1. С. 73-79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Cher_2023_1_12 (дата звернення: 29.03.2025).

9. Новицький А. В., Ружилюк З. В., Котречко О. О. Забезпечення надійності сільськогосподарської техніки в системі розвитку інноваційних процесів. *Machinery & Energetics*. 2019. № 10, № 3. С. 151-157. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/machener_2019_10_3_23 (дата звернення: 29.03.2025).

10. Орел А. М. Стратегічні підходи щодо активізації виробничої діяльності в сільськогосподарському машинобудуванні. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. – 2018. – № 1. – С. 53–58.

11. Рудь А. В. Перспективи розвитку сільськогосподарського машинобудування. *Наукові нотатки*. 2023. № 76. С. 124-128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nn_2023_76_19 (дата звернення: 29.03.2025).

12. Самойленко В. Тренди законодавчого, нормативно-правового регулювання ЄС стосовно допуску на ринок сільськогосподарських

транспортних засобів. *Техніко-технологічні аспекти розвитку та випробування нової техніки і технологій для сільського господарства України*. 2022. №. 30. С. 33-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttar_2022_30_5 (дата звернення: 29.03.2025).

13. Сисоліна Н. П. Проблемні аспекти та перспективи інноваційного розвитку сільськогосподарського машинобудування. *Економічні науки*. 2018. № 1. С. 280-287. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2018_1_32 (дата звернення: 29.03.2025).

14. Тешева Л. В. Оцінювання ризиків при формуванні портфелю проектів інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2021. № 1. С. 19-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2021_1_5 (дата звернення: 29.03.2025).

15. Хахула Б. В. Стратегічне управління інноваційним розвитком сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 18. С. 45-49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2022_18_9 (дата звернення: 29.03.2025).

16. Шульга Л. В. Фактори формування конкурентоспроможності підприємств сільськогосподарського машинобудування. *Ефективна економіка*. 2023. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_7_49 (дата звернення: 29.03.2025).